

SUNDHEDSSTYRELSEN

Faglig visitationsretningslinje for behandling af mennesker med psykisk lidelse og samtidig rusmiddelproblematik

20. juni 2023

Niels Sandø

Enhedschef

En faglig visitationsretningslinje

- Et redskab **målettet til de fagpersoner** som skal henvise og visitere til et behandlingstilbud, og som **beskriver rammerne** for et behandlingstilbud og **afgrænser målgruppen** for tilbuddet
- Skal sikre, at den enkelte henvises til **det rette behandlingstilbud på det rette tidspunkt** i patientforløbet
- **Et værktøj, der sætter rammerne** for og understøtter visitation til og afgrænsning af målgruppen for tilbuddet
- Ikke en beskrivelse af indholdet af behandlingstilbuddet
- **Målettet kommuner, praksissektoren samt den regionale psykiatri**, ift. henvisning, visitation, udredning og behandling af mennesker med psykisk lidelse og samtidigt misbrug
- Visitationsretningslinjen og etableringen af et nyt integreret tilbud er **første skridt** til at forbedre kvalitet og sammenhæng for målgruppen, og kan ses som **et led i et fagligt løft af den samlede, tværsektorielle indsats** til mennesker med psykisk lidelse og rusmiddelproblematik
- Der bør ske en **systematisk dataindsamling og opfølgning**

En bred og inddragende proces

Arbejdsgruppe

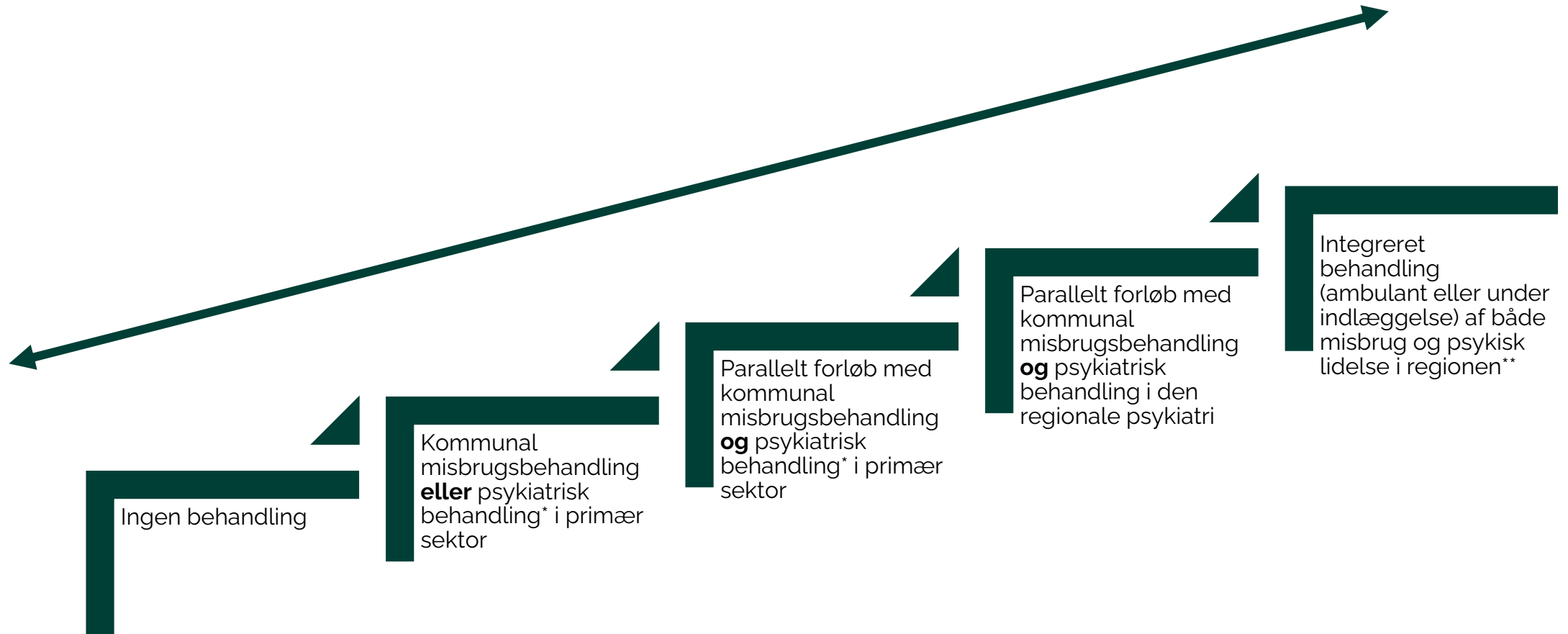
- **Sekretariat:** Sundhedsstyrelsen og Social- og Boligstyrelsen
- KL
- Danske Regioner
- Region Hovedstadens Psykiatri (udpeget af DR)
- Region Nordjylland (udpeget af DR)
- Center for Rusmiddelforskning (udpeget af KL)
- Københavns Kommune (udpeget af KL)
- Danske Patienter
- Rådet for Socialt Udsatte
- Foreningen for ledere af offentlig rusmiddelbehandling
- Dansk Selskab for Addiktiv Medicin
- Dansk Psykiatrisk Selskab
- Børne- og Ungdomspsykiatrisk Selskab
- Kompetencecenter for Dobbelt diagnose

Bilaterale møder med en lang række interessenter

Organisering – definitioner

- I et **parallelt behandlingsforløb** (todelt behandlingstilbud) varetages behandlingen af rusmiddelproblematikken af den kommunale rusmiddelbehandling, mens den regionale psykiatri varetager behandlingen af den psykiske lidelse sideløbende. Parallel behandling **bør altid foregå koordineret, og der bør altid udarbejdes en koordineret indsatsplan** med inddragelse af alle relevante aktører omkring borgeren og dennes pårørende.
- I et **integreret behandlingstilbud** er både misbrugsbehandling (social- og sundhedsfaglig) og behandling af den psykiske lidelse samt evt. somatisk lidelse forankret i regionen. Der bør udarbejdes koordineret indsatsplan for alle patienter. Det er væsentligt med **tæt samarbejde og koordination på tværs af sektorer** både før, under og efter, at den enkelte er i et integreret behandlingstilbud.
- Integreret behandling indebærer således, at **begge lidelser behandles samtidigt i ét samlet behandlingstilbud, forankret i én sektor og placeret på én lokation**. På baggrund af problemernes kompleksitet vil der typisk være brug for **fælles, tværfaglige teams, som arbejder under fælles retningslinjer, ledelse mv.**
- Centralt med **no wrong door-princippet** – man skal hjælpes det rigtige sted hen uanset hvor man henvender sig

Organisering – stepped-care

Målgruppe

- Mennesker med en behandlingskrævende psykisk lidelse af moderat til svær grad (dvs. behov for behandling i regional psykiatri) og samtidigt rusmiddelproblematik.
- Derudover er funktionsevnen samtidig påvirket i så svær grad, og den enkeltes hverdag så kompleks og kaotisk, at den enkelte ikke vurderes at kunne følge eller profitere af behandling i et parallelt behandlingstilbud
- Mennesker med psykisk lidelse og samtidig rusmiddelproblematik, som ikke har profiteret af tilbud på et lavere indsatsstrin igennem en periode, vil også være målgruppe for tilbuddet
- Oftest forekommende diagnoser vil typisk være:
 - Psykoser, herunder stofudløste psykoser
 - Skizofreni
 - Svær grad af affektive lidelser såsom bipolar lidelse eller depression med psykotiske symptomer
 - Svær grad af angstlidelser som fx posttraumatisk belastningsreaktion (PTSD).

En gruppe af dem, som har en psykisk lidelse og samtidigt rusmiddelproblematik, er diagnostisk uafklarede, selvom de har svære psykiatriske symptomer

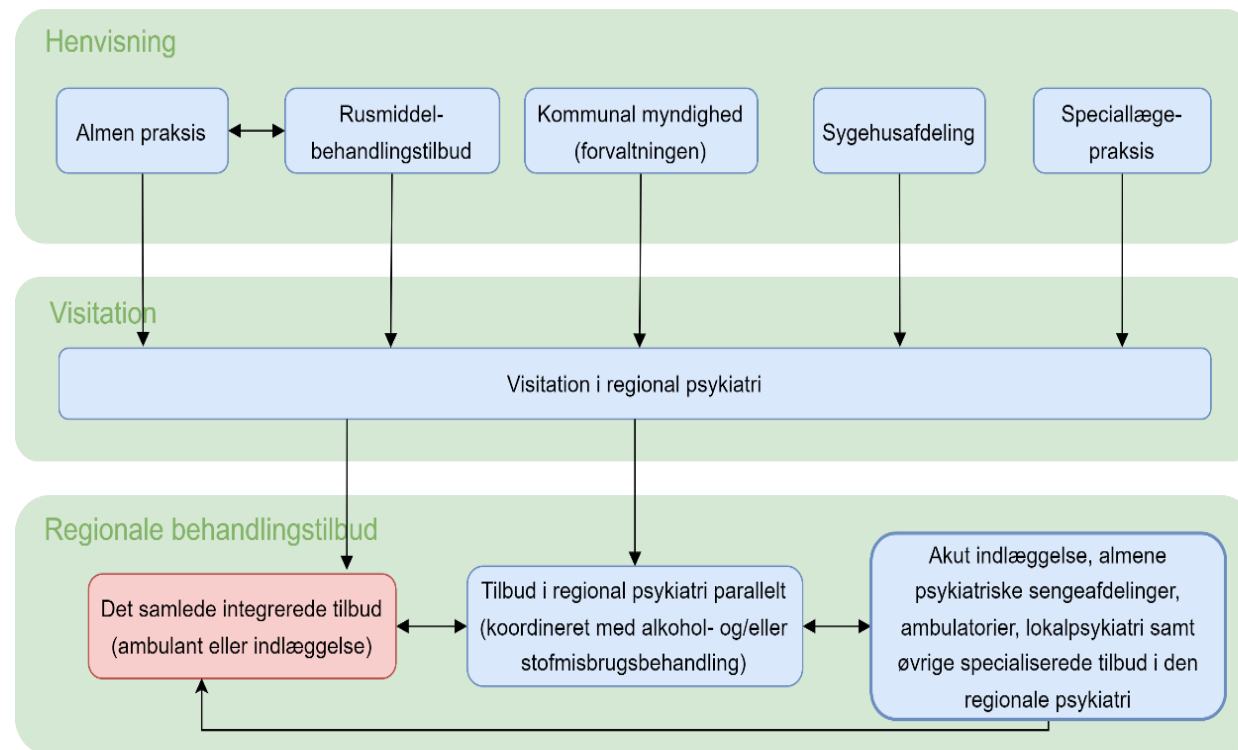
Udfordringer: Nærhed og tilgængelighed

Henvisnings- og visitationsforløb

Følgende grupper vil kunne henvises til psykiatriens visitation i den enkelte region, med henblik på visitation til det integrerede tilbud:

- Personer med moderat til svær psykisk lidelse, samtidig rusmiddelproblematik samt nedsat funktionsevne, som ikke vurderes at kunne indgå i et parallelt forløb,
- Personer med moderat til svær psykisk lidelse, samtidig rusmiddelproblematik, samt nedsat funktionsevne, hvor der har været utilstrækkelig virkning af et parallelt behandlingsforløb
- Personer med rusmiddelproblematik og stærk mistanke om moderat til svær psykisk lidelse, samt nedsat funktionsevne, som ikke vurderes at kunne indgå i et parallelt forløb
- Personer med rusmiddelproblematik og stærk mistanke om moderat til svær psykisk lidelse, samt nedsat funktionsevne, hvor der har været utilstrækkelig virkning af et parallelt behandlingsforløb

I vurderingen bør desuden indgå sværhedsgraden/kompleksiteten af rusmiddelproblematikken, forekomst af sociale og andre problemstillinger, kompleksiteten i den samlede livssituation, patientens egne ønsker til behandlingen samt patientens viden, præferencer og ressourcer.

Organisering – tværsektorielt samarbejde før, under og efter integreret behandling

Borgere med psykisk lidelse og samtidig rusmiddelproblematik, der som udgangspunkt ikke skal behandles i det integrerede regionale tilbud

- Borgere med psykiske lidelser og samtidig rusmiddelproblematik med et samlet funktionsniveau, som gør, at de kan profitere af og følge et behandlingsforløb på tværs af region og kommune
- Borgere, der takker nej til det regionale tilbud
- Borgere i behandling med lægeordineret heroin
- Børn og unge under 18 år

Parallele behandlingsforløb

- Rusmiddelproblematikken behandles i kommunalt regi
- Den psykiske lidelse behandles i den regionale psykiatri og/eller i primær sektoren (almen praksis, speciallæge i psykiatri, psykolog)
- Bør **altid** foregå koordineret (koordinerende indsatsplaner, systematiske, regelmæssige tværsektorielle møder, mm..)

Vi står ved begyndelsen - den videre udvikling

– **Beskrivelse af indholdet i det integrerede regionale behandlingstilbud**

- Danske Regioner v/Region H har nedsat en arbejdsgruppe, som skal udarbejde en beskrivelse af indholdet i tilbuddet.
- Dette skal omsættes til lokale retningslinjer

– **Implementering af tilbuddet**

- Gradvis ibrugtagning fra september 2024 til 2027
- Inddragelse af opnåede erfaringer i den videre udvikling
- Bred målgruppe med forskellige behov - der skal hen af vejen afprøves og etableres forskelligartede modeller

– **Etablering af et velfungerende samarbejde mellem regionerne og kommunerne**

- Samarbejdsaftaler mellem hver region og tilhørende kommuner
- Lokale samarbejdsfora på forskellige niveauer
- Koordination for at skabe gode overgange mellem det regionale og kommunale